

Sprawozdanie z działalności Komisji Etnolingwistycznej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów w latach 2018-2025

I. Informacje ogólne

Po zakończeniu III kadencji (2013-2018) zebranie sprawozdawczo-wyborcze Komisji Etnolingwistycznej przy MKS odbyło się 20 sierpnia 2018 roku podczas XVI Międzynarodowego Kongresu Słowistów (Belgrad, Serbia). Dokonano wówczas wyboru władz Komisji na IV kadencję (2018-2023). Na przewodniczącego wybrano ponownie prof. Jerzego Bartmińskiego (Polska, Lublin/Warszawa). W skład prezydium weszli: Svetlana M. Tolstaja jako wiceprzewodnicząca (Rosja, Moskwa), Elena Berezovič (Rosja, Jekatierinburg), Nikołaj Antropov (Białoruś, Mińsk), Dejan Ajdačić (Serbia, Belgrad), Galina Javorska (Ukraina, Kijów), Paweł Hrycenko (Ukraina, Kijów), Irena Vaňková Irena (Czechy, Praga), Aleksy Judin (Belgia, Gent). Udział w pracach KE MKS w kolejnej kadencji zadeklarowało 71 badaczy. Sekretariat KE przy MKS powierzono Joannie Szadurze (Polska, Lublin).

Jako że 7 lutego 2022 roku zmarł inicjator powołania Komisji i jej wieloletni przewodniczący Profesor Jerzy Bartmiński, Prezydium KE MKS na posiedzeniu 4 marca 2022 roku powierzyło pełnienie obowiązków przewodniczącej Komisji do końca IV kadencji – Profesor Stanisławie Niebrzegowskiej-Bartmińskiej (Lublin, Polska).

Kolejne **wybory władz Komisji** na kadencję 2025-2029 odbyły się w dniach 30.06.2025-3.07.2025 w trybie zdalnym (tajnym). Na przewodniczącą Komisji członkowie Komisji wybrali prof. Stanisławę Niebrzegowską-Bartmińską (Lublin, Polska), na zastępców: prof. Swietlanę Tolstojową (Moskwa, Rosja) i prof. Jelenę Bieriezowicz (Jekatierinburg, Rosja). Członkowie Komisji również w trybie zdalnym (tajnym) zaakceptowali powierzenie funkcji sekretarza dr hab. Joannie Szadurze (Lublin, Polska). Weto w sprawie wyboru na zastępców przewodniczącej Komisji Etnolingwistycznej MKS przedstawicieli Rosyjskiej Federacji zgłosiła prof. Galina Jaworska, twierdząc, że wybór taki – podczas trwającej wojny w Ukrainę – jest niewłaściwy i nieetyczny, i przyczynia się do międzynarodowej legitymizacji wojny.

Skład Prezydium pozostał bez zmian (zob. wyżej).

Komisja Etnolingwistyczna działająca przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów realizuje ramowy szeroki program badań nad językiem w jego relacji do kultury, w szczególności poświęcony tematyce słowników etnolingwistycznych i problemowi językowego obrazu świata Słowian i ich sąsiadów.

Obecnie Komisja liczy 69 członków (w latach 2018-2025 zmarło 6 członków, 1 osoba zrezygnowała, 5 nowych osób przyjęto w poczet członków).

II. Najważniejsze dokonania w okresie 2018-2025

1. Posiedzenia Komisji Etnolingwistycznej przy MKS

Od 2018 roku członkowie naszej Komisji odbyli **20 spotkań** zdalnych poprzez platformę ZOOM (niektóre z nich też z Komisją Etnolingwistyczną Komitetu Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk na posiedzeniach zdalnych); wygłoszono 27 referatów. Połączone Komisje spotkały się w następujących terminach:

- **21 grudnia 2020:** prof. dr. hab. Jerzy Bartmiński: *Czy etnolingwistyka jako dyscyplina realizuje określony paradygmat naukowy?*

- **29 marca 2021:** (1) prof. Alena Rudenka (Białoruski Uniwersytet Państwowy): *Амерыканская лінгвістычная антропалогія ў сярэньніі са славянскай*

этнолингвистикой; (2) dr hab. Iliana Genew-Puhalewa (Uniwersytet Warszawski), „Skrypty kulturowe” Anny Wierzbickiej a „dobre uczucia” w mediach społecznościowych

▪ **19 kwietnia 2021:** prof. Alena Rudenka (Białoruski Uniwersytet Państwowy), *Концептосфера «КОГНИТИВНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ» в славянской языковой картине мира*

▪ **17 maja 2021:** (1) prof. Alena Rudenka (Białoruski Uniwersytet Państwowy), *Этнолингвистические программы в диахронических исследованиях. Становление этнической идентичности белорусов и украинцев*; (2) prof. Dorota Brzozowska (Uniwersytet Opolski), *Мему в наuczaniu języka i kultury polskiej*

▪ **14 czerwca 2021:** (1) prof. Anna Kretschmer (Universität Wien), *Достандартная письменность как этнолингвистический источник*; (2) prof. Alena Rudenka (Białoruski Uniwersytet Państwowy), *Этнолингвистические программы в диахронических исследованиях. Что наши предки знали о счете?*

▪ **22 czerwca 2021** posiedzenie w formie hybrydowej zorganizowano podczas I Międzynarodowego Kongresu Etnolingwistycznego: *Etnolingwistyka – bilans dyscypliny: stan badań, metody i postulaty badawcze*. Spotkanie służyło omówieniu realizacji zadań badawczych i udziału Komisji w Międzynarodowym Kongresie Sławistów w Paryżu.

▪ **6 grudnia 2021:** (1) dr hab. Adam Głaz prof. UMCS (UMCS, Lublin): *Co zyskujemy, żyjąc pomiędzy? Czulość według Olgi Tokarczuk w przekładzie na inne języki*; (2) prof. dr hab. Teresa Tomaszewicz (UAM, Poznań): *„Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj”: polskie tłumaczenia pojęcia PAIN/ CHLEB we francuskich piekarniach funkcjonujących w Polsce*

▪ **14 marca 2022:** (1) dr hab. Aleksandra Niewiara, prof. UŚ (UŚ, Opole): *Analizy dyskursu w badaniach imagologicznych. Ujęcie ewolucyjne*; (2) dr hab. Dorota Zdunkiewicz-Jedynak (UW, Warszawa): *„Dźwięk, zapach, obraz, chwila...”. Kulturowy koncept DZIECIŃSTWA w świetle współczesnej polszczyzny*

▪ **30 maja 2022:** (1) prof. Irena Vaňková (Uniwersytet Karola w Pradze, Czechy): *Klíčové pojmy Václava Havla: DOMOV*; (2) prof. Galina Kabakova (Université de Paris-Sorbonne, Francja): *Этнолингвистический подход к изучению сказок*

▪ **29 listopada 2022:** dr Dorota Pazio-Wlazłowska (IS PAN, Warszawa): *WIARA, RELIGIA, CERKIEW w sieci wartości skorelowanych (na materiale portalu "Rossijskoj gazety")*

▪ **12 grudnia 2022:** prof. dr hab. Renata Przybylska (UJ, Kraków): *Sygnaly metaforyczności w tekście użytkowym - na przykładzie metaforyki sportowej*

▪ **23 stycznia 2023:** dr hab. Przemysław Łozowski, prof. UMCS (UMCS, Lublin): *Spór o niedosłowność: metafora a metonimia w perspektywie etnolingwistycznej*

▪ **27 lutego 2023:** prof. dr hab. Dorota Zdunkiewicz-Jedynak (UW, Warszawa): *Pogrom, rzeź, masakra, makabra, ludobójstwo i inne... Synonimy odsyłające do różnych obrazów kognitywnych (uwagi w związku z relacjami o okrucieństwach wojny na Ukrainie)*

▪ **19 czerwca 2023:** prof. dr hab. Katarzyna Kłosińska (UW, Warszawa): *Kognitywny obraz języka ojczystego*

▪ **10 stycznia 2024:** dr hab. Agnieszka Gicala (UKEN, Kraków): *Odcienie NORMALNOŚCI: językowo-kulturowy koncept NORMALNOŚCI w języku polskim i angielskim*.

▪ **2 grudnia 2024:** (1) prof. dr hab. Anna Pajdzińska (UMCS, Lublin), *Jurij D. Apresjan, czyli sprostac swoim czasom*, (2) prof. dr hab. Piotr Sobotka (IS PAN, Warszawa): *Pojęcie i miejsce pragmatyki w koncepcji integralnego opisu języka Jurija D. Apresjana*.

▪ **3 marca 2025:** prof. dr hab. Alena Rudenka (IS PAN, Warszawa): *Demokracja w językach słowiańskich, europejskich niesłowiańskich i nieeuropejskich*.

▪ **24 marca 2025:** dr Agnieszka Jedziniak-Danowska (UŚ, Katowice): *Wykładowi polskiego dyskursu śródziemnomorskiego w perspektywie historycznej (na przykładzie tekstów o tematyce włoskiej)*.

▪ **4 czerwca 2025:** prof. dr hab. Violetta Wróblewska (UMK, Toruń): *Tabu w polskiej bajce ludowej*.

▪ **18 czerwca 2025:** prof. dr hab. Stana Ristić / Стана Ристић (SAN, Belgrad), prof. dr hab. Ivana Lazić Konjik / Ивана Лазич Коњик (SAN, Belgrad): *Концепт домовина у концептосфери категоријалног концепта ЛЈУДСКА ЗАЈЕДНИЦА*.

Nagrania wystąpień są udostępniane przez prof. Alenę Rudenko na stronie Komisji Etnolingwistycznej Międzynarodowego Komitetu Sławistów. Link: <http://www.slavic-ethnolinguistics.org/home/ssylki-links>.

2. Posiedzenia Prezydium KE MKS:

- **27 marca 2019 r.** (uzgodnienie planu działania Komisji na okres kadencji 2018–2023)
- **4 marca 2022 r.** (wybór osoby pełniącej obowiązki przewodniczącego)
- **21 marca** (omówienie stanowiska Komisji w sprawie organizacji Kongresu Sławistów w 2023 roku)
- **30 maja 2023 r.** (przyjęcie sprawozdania z działalności KE MKS w latach 2018–2023)
- **2 grudnia 2024 r.** (dyskusja na temat Kongresu Sławistów w Paryżu)
- **4 czerwca 2025 r.** (omówienie zasad przeprowadzenia wyborów władz Komisji)
- **9 lipca 2025 r.** (podsumowanie wyborów władz Komisji, plany działalności na nową kadencję)

3. Organizacja i udział w konferencjach naukowych

▪ **Udział członków KE w XVI MKS w Belgradzie (20-27 sierpnia 2018)** – obok indywidualnych referatów etnolingwistycznych zorganizowano osobny blok tematyczny „*Historyczna pamięć w języku*”; zob. tekst: Jerzy Bartmiński, Svetlana Tolstaja, Alla Kozhinowa, Irina Sedakova, Aleksej Judin, Wojciech Chlebda, *Historyczna pamięć w języku. Tezy wystąpień w ramach etnolingwistycznego bloku tematycznego na XVI MKS w Belgradzie 2018*, „Etnolingwistyka” 30, <https://journals.umcs.pl/et/article/view/7674>. Referaty zostały opublikowane w 31. tomie „Etnolingwistyki”.

▪ **Organizacja I Międzynarodowego Kongresu Etnolingwistycznego „Etnolingwistyka – bilans dyscypliny, stan badań, metody i postulaty badawcze”, Lublinie 20-24 czerwca 2021.**

W Kongresie wzięło **121 referentów**: z Białorusi, Ukrainy i Rosji, z Czech i Słowacji, z Bułgarii, Macedonii, Serbii i Chorwacji, z Austrii, Hiszpanii, Francji, Belgii, Litwy i Australii oraz z Polski. Organizatorami byli członkowie Komisji Etnolingwistycznej przy MKS, Komisji Etnolingwistycznej Komitetu Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk, pracownicy Instytutu Filologii Polskiej UMCS, Instytutu Neofilologii UMCS, Instytutu Sławistyki PAN oraz Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu. Obrady plenarne przebiegały w **7 blokach tematycznych** (*Pojęcia, metody, granice etnolingwistyki; Etnolingwistyka w krajach słowiańskich; Etnolingwistyka w krajach słowiańskich i bałtyckich; Problemy geografii lingwistycznej; Pamięć i niepamięć w języku i kulturze; Perspektywy etnolingwistyki; Prezentacja leksykonów, słowników i baz danych*) i w **19 sekcjach** (*Pogranicza etnolingwistyki i tradycje etnolingwistyczne w Polsce; Synchronia i diachronia w etnolingwistyce; Etnolingwistyka a gramatyka; Nominacja a językowy obraz świata; Frazeologia i etymologia a etnolingwistyka; Definicje i eksplikacje pojęć; Gatunkowe*

wzorce wypowiedzi; Stereotypy i koncepty językowo-kulturowe; Od danych językowych do danych niewerbalnych; Problemy duchowości; Pamięć i tożsamość i ich wykładniki; Wartości i ich hierarchie; Konceptosfera rodziny; Konceptosfera zdrowia i śmierci; Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów – 5 posiedzeń).

Sprawozdania:

Елена Руденко, *I Международный этнолингвистический конгресс*, „Rocznik Slawistyczny”, t. LXX, 2021, s. 259-264.

http://kongresetnolingwistyczny.pl/wp-content/uploads/2022/08/Rudenko-Alena_Sprawozdanie-z-I-MKE_Rpcznik-Slawistyczny.pdf

Ewa Bialek, *I Międzynarodowy Kongres Etnolingwistyczny: „Etnolingwistyka – bilans dyscypliny: stan badan, metody i postulaty badawcze”*, „Etnolingwistyka. Problemy Języka i Kultury” 33 (2021), s. 373-377. http://kongresetnolingwistyczny.pl/wp-content/uploads/2022/08/Bialek-Ewa_Sprawozdanie-z-I-MKE_Etnolingwistyka.pdf

Ewa Bialek: *I Międzynarodowy Kongres Etnolingwistyczny*, „Wiadomości Uniwersyteckie”. Miesięcznik Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, nr 8/279 2021, s. 58-60. http://kongresetnolingwistyczny.pl/wp-content/uploads/2022/08/Bialek-Ewa_Sprawozdanie-z-I-MKE_Wiadomosc%CC%81ci-Uniwersyteckie.pdf

- W Uniwersytecie Wileńskim z inicjatywy Kristiny Rutkovskiej realizowany jest cykl spotkań seminaryjnych pn. *Vertybės Lietuvių ir Lenkų pasaulėvaizdyje / Wartości w językowym obrazie świata Litwinów i Polaków*. Dotychczas odbyły się 4 seminaria: *Teorinės prielaidos ir interpretacijos / Problemy teoretyczne i interpretacje* (2019), *Liaudiškasis, tautinis, daugiatautis ir daugiakultūris paveldas / Dziedzictwo ludowe, narodowe, wieloetniczne i wielokulturowe* (2020), *Praeitis ir dabartis kalboje ir kultūroje / Przeszłość i współczesność w języku i kulturze* (2021), *Kulturowe aspekty tekstologii. Tekst – tekstem – kontekst* (2023).

- W 2019 roku na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Karola w Pradze przy Stowarzyszeniu Lingwistyki Kognitywnej powołano **Stowarzyszenie „Antropolingua”** (zob. Antropolingva.eu), zajmujące się językoznawstwem kognitywno-kulturowym, etnolingwistyką i antropolingwistyką. Stowarzyszenie zrzesza czeskich i słowackich językoznawców, współpracuje z zagranicznymi etnolingwistami, zwłaszcza z UMCS w Lublinie oraz z członkami Komisji Etnolingwistycznej przy MKS. Stowarzyszenie organizuje konferencje o tematyce etnolingwistycznej wspólnie z Instytutem Bohemistyki dla Cudzoziemców i Komunikacji Głuchych na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Karola.

Z inicjatywy Ireny Vaňkovej na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Karola w Pradze zorganizowano cykl konferencji **Dny kulturní lingvistiky: Tělo a tělesnost v jazyce jako obrazu světa** (28-29.05.2019), *Interpretace světa v jazyce a textu* (20-24.11.2023). Ostatniej konferencji towarzyszyły dwa warsztaty: pierwszy, poświęcony leksykografii etnolingwistycznej – *Polský a český obraz světa: kognitivní definice vybraných rostlin a zvířat (etnolingvistické analýzy)* (prowadzenie: S. Niebrzegowska-Bartmińska), oraz drugi, o charakterze frazeologicznym – *Alternativní interpretace světa v polské, anglické a české frazeologii* (prowadzenie: D. Filar, A. Wysocka). Wydarzeniu towarzyszyło spotkanie informacyjne nt. udziału czeskich uczonych w konwersatorium EUROJOS. Oprócz Ireny Vaňkovej, głównej organizatorki wydarzenia, w organizacji konferencji i warsztatów miały udział: Michaela Lišková, Anna Christou, Veronika Vodrážková i Ekaterina Rycheva.

Sprawozdanie z wydarzenia:

Ekaterina Rycheva: *Mezinárodní konference Týden kulturní lingvistiky: Interpretace světa v jazyce a textu*, „Jazykovědné Aktuality” ročník LXI, 2024, číslo 2, s. 60-63, zob. też: <https://www.antropolingva.eu/archiv/dkl2019.cz/fotky.html>

- Swoją działalność kontynuowało **konwersatorium EUROJOS**, afiliowane przy KE MKS, Instytucie Slawistyki PAN oraz Instytucie Językoznawstwa i Literaturoznawstwa

UMCS. W okresie objętym sprawozdaniem w ramach prac konwersatorium przygotowano do druku (i opublikowano) kolejne dwa kolejne tomy *Leksykonu aksjologicznego Słowian i ich sąsiadów* poświęcone EUROPA (2018) i WOLNOŚCI (2018). W tomie EUROPA przedstawiono artykuły dotyczące 13 języków, w tomie WOLNOŚĆ – 14, w tomie HONOR – 12. Do druku przygotowano tom pt. *DEMOKRACJA*. Wykonano również podsumowania badań ankietowych dotyczące konceptów: RODZINA, ZDROWIE, NARÓD, OJCZYZNA, DEMOKRACJA, SPRAWIEDLIWOŚĆ, SOLIDARNOŚĆ, TOLERANCJA (zob. dalej: publikacje).

W ramach grantu polsko-białoruskiego pt. **Koncept OJCZYZNA i ПАДЗІМА w świadomości Polaków i Białorusinów. Studium etnolingwistyczne** (NCBR 2022-2024, kierownik: S. Niebrzegowska-Bartmińska, wykonawca: A. Rudenka) zrealizowano badania nad pojęciem OJCZYZNY.

W dniach 11.09-13.09.2018 w Nałęczowie zorganizowano konferencję EUROJOS XIV „**Jedność w różnorodności. Wokół słowiańskiej aksjofery**”, w którym uczestniczyło 49 referentów z 18 krajów.

W dniach 8.06.2022-10.06.2022 na Uniwersytecie w Zadarze (Chorwacja) odbyła się konferencja *Homeland and Patriotism in Europe. International Ethnolinguistic Conference*, w której udział wzięli naukowcy z dziewięciu krajów z 16 ośrodków naukowych. Spotkanie zostało zorganizowane przez Centre for Adriatic Onomastics and Ethnolinguistics of the University of Zadar.

W dniach 15-17.05.2024 w Nałęczowie zorganizowano konferencję EUROJOS XV „**W obliczu tragedii – redefinicja wartości?**” – uczestniczyło w niej 50 osób z 10 krajów.

▪ W Jekatierinburgu zorganizowano 2 kolejne międzynarodowe konferencje z cyklu: *Etymologia. Onomastyka. Etnolingwistyka* – IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa odbyła się w dniach 7–11 września 2019 r., w której wzięło udział około 120 osób z 14 krajów; V Międzynarodowa Konferencja Naukowa odbyła się w dniach 7-11 września 2022 roku – uczestniczyło w niej 100 uczonych z 9 krajów. Obydwie były organizowane przez Uralski Uniwersytet Państwowy, Instytut Języka Rosyjskiego im. Winogradowa RAN i Instytut Słowianoznawstwa RAN – przy wsparciu Komisji Etnolingwistycznej MKS.

▪ **Konferencje i spotkania naukowe dedykowane pamięci Nikity Iljicza Tolstoja:**

- „*„Науčnoe nasledie N.I. Tolstogo glazami ego učennikov i posledovatelej. K 100-letiju akademika N.I. Tolstogo*”. Międzynarodowy Okragły Stół, Vršac, Serbia, 14 kwietnia 2023) – w spotkaniu uczestniczyło 12 naukowców z 5 krajów: z Serbii, Rosji, Bułgarii, Belgii, Francji. Organizatorzy: Ambasada Federacji Rosyjskiej w Republice Serbii, Dom Rosyjski w Belgradzie, Urząd Burmistrza Vrsac, Instytut Sławistyki Rosyjskiej Akademii Nauk, Fundacja Dziedzictwa Diaspory Rosyjskiej.

- „*„100-letie akademika N.I. Tolstogo*” – uroczyste posiedzenie w Serbskiej Akademii Nauk, **Belgrad, Serbia, 18 kwietnia 2023 roku**.

- „*Tolstovskie čtenija. Slovo i čelovek. K 100-letiju so dnia roždenija akademika N.I. Tolstogo*”. Międzynarodowa konferencja naukowa (**Jasna Polana, Rosja, 5-8 czerwca 2023 r.**) – w konferencji (w trybie hybrydowym) uczestniczyło 40 uczonych z Rosji, Serbii, Ukrainy, Bułgarii, Białorusi, Francji, Japonii. Organizatorami byli: Instytut Słowianoznawstwa RAN, muzeum-dwór Jasna Polana.

4. Publikacje

▪ **Rocznik „Etnolingwistyka. Problemy Języka i Kultury”**

Organem czasopiśmienniczym Komisji od 2004 r. jest **rocznik „Etnolingwistyka”**, w którym zamieszczane są sprawozdania z działalności komisji oraz prace jej członków (pismo jest na

liście ministerialnej (autorzy otrzymują 70 punktów za artykuł). W latach 2018-2023 ukazało się **8 tomów czasopisma**, którym mają też autorski udział członkowie Komisji:

- 2018 – t. 30 (5 artykułów, 6 recenzji, 3 sprawozdania)
- 2019 – t. 31 (6 + 3 + 4)
- 2020 – t. 32 (3 + 1 + 1)
- 2021 – t. 33 (3 + 1 + 1)
- 2022 – t. 34. (7 + 3 + 1)
- 2023 – t. 35 (6 + 2 + 3)
- 2024 – t. 36 (7)
- 2025 – t. 37 (6 + 2 + 3)

Na łamach 8 wskazanych numerów czasopisma opublikowano zatem 43 artykuły członków KE MKS, 18 recenzji, 10 sprawozdań. Tom 30. zadedykowano Profesor Annie Wierzbickiej z okazji Jej jubileuszu, tom 34. – pamięci Profesora Jerzego Bartmińskiego, tom 35. – pamięci Nikity Iljicza Tołstoja w 100 rocznicę urodzin, t. 36. – pamięci zmarłego w 2022 roku Wojciecha Chlebdy, tom 37. – zmarłego w 2024 roku Jurija Apresjana. W tomie 31. (2019) opublikowano teksty referatów (J. Bartmińskiego, S. Tołstojowej, A. Kożynowej, I. Sedakowej, W. Chlebdy), wygłoszonych w ramach bloku tematycznego „Historyczna pamięć w języku” na XVI MKS w Belgradzie. W tomie 38. za rok 2026 przewidziano publikację referatów zgłoszonych do bloku tematycznego *Problemy leksykografii etnolingwistycznej* na Kongres w Paryżu w sierpniu 2025 roku (będą to artykuły: G. Jaworskiej, A. Judina, G. Kabakowej, S. Niebrzegowskiej-Bartmińskiej, I. Vaňkovej i V. Vodražkovej).

▪ **Bibliografia adnotowana zawartości „Etnolingwistyki” (tomy 1-30, 1988-2018)**, red. J. Bartmiński, S. Niebrzegowska-Bartmińska, M. Nowosad-Bakalarczyk i S. Wasiuty (Lublin 2023, 265 s.). Tomy 1–34 „E” oraz bibliografia adnotowana „Etnolingwistyki” za lata 1988-2022 są dostępne na zasadach *Open Access* pod adresem: www.umcs.pl/Etnolingwistyka oraz <http://journals.umcs.pl/et>). Od numeru 33. pismo ukazuje się wyłącznie w formie elektronicznej.

▪ **Bibliografia adnotowana dorobku naukowego Profesora Jerzego Bartmińskiego**, red. M. Łaszkiwicz, S. Niebrzegowska-Bartmińska, M. Nowosad-Bakalarczyk, Lublin 2024, 310 s.

▪ **I Międzynarodowy Kongres Etnolingwistyczny (Lublin, 20-24 czerwca 2021): Opublikowano: tezy materiałów:** *Etnolingwistyka – bilans dyscypliny, stan badań, metody i postulaty badawcze. Program i tezy referatów*, red. A. Głaz, S. Niebrzegowska-Bartmińska, M. Nowosad-Bakalarczyk, A. Rudenka, B. Żywicka, Lublin 2021, 280 s.

oraz **tomy pokongresowe:** *I Międzynarodowy Kongres Etnolingwistyczny:*

t. 1: *Etnolingwistyka – bilans dyscypliny. Metody i postulaty badawcze*, red. S. Niebrzegowska-Bartmińska, A. Głaz, Lublin 2022, 341 s.;

t. 2: *Obraz świata i człowieka w kulturze ludowej i narodowej*, red. E. Białek, S. Niebrzegowska-Bartmińska, J. Szadura, Lublin 2022, 303 s.;

t. 3: *Pamięć – tożsamość – kategorie językowo-kulturowe*, red. S. Niebrzegowska-Bartmińska, M. Nowosad-Bakalarczyk, P. Łozowski, Lublin 2022, 218 s.;

t. 4: *Nazwy wartości i koncepty kulturowe. Hierarchie i rekonstrukcje*, red. S. Niebrzegowska-Bartmińska, J. Szadura, B. Żywicka, Lublin UMCS 2022, 313 s. Wszystkie materiały są dostępne w formie elektronicznej na stronie <http://kongresetnolingwistyczny.pl/materiały-kongresowe/>

▪ **Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów** (dalej LASiS)

Opublikowano: LASiS t. 2: *Europa*, red. W. Chlebda, Lublin-Opole 2018, 525 s.; LASiS t. 4: *Wolność*, red. M. Abramowicz, J. Bartmiński, Lublin-Warszawa 2019, 620 s.; t. 7: *Demokracja*, red. J. Bartmiński, M. Grzeszczak, M. Rudenka, Lublin-Warszawa 2024, 556 s. Przygotowano do druku LASiS; t. 6: *Rodzina*, red. D. Pazio-Wlazłowska, Lublin-Warszawa (w druku). Wszystkie tomy są dostępne w formie elektronicznej na stronie internetowej Kongresu Etnolingwistycznego: <http://kongresetnolingwistyczny.pl/leksykon-aksjologiczny-slowian-i-ich-sasiadow/>.

▪ **Seria *Wartości w językowo-kulturowym obrazie świata Słowian i ich sąsiadów***

W związku z tym, że podjęto decyzję o kontynuacji pracy konwersatorium EUROJOS i przygotowaniu kolejnych tomów LASiS, poświęconych wybranym conceptom (tj. RODZINA, ZDROWIE; NARÓD, OJCZYZNA, PATRIOTYZM, SOLIDARNOŚĆ, TOLERANCJA; SPRAWIEDLIWOŚĆ, DEMOKRACJA; DUSZA), rozpoczęto prace nad tymi conceptami. Prace nad hasłami cząstkowymi publikowane są na bieżąco w wydawnictwach: *Wartości w językowo-kulturowym obrazie świata Słowian i ich sąsiadów*, t. 5: *Koncepty i ich profilowanie*, red. S. Niebrzegowska-Bartmińska, D. Pazio-Wlazłowska (Lublin 2019, 284 s.) i t. 6: *Jedność w różnorodności. Wokół słowiańskiej aksjofery* (red. S. Niebrzegowska-Bartmińska, D. Pazio-Wlazłowska (Lublin 2019, 412 s.)). Wersja elektroniczna tomów jest dostępna na stronie <https://ispan.waw.pl/ireteslaw/handle/20.500.12528/1085>. W tomach zamieszczone zostały prace członków KE MKS.

▪ W 2021 roku pod red. B. Żywickiej ukazał się tom z wynikami badań empirycznych: *Wartości w kulturach europejskich. Raport z badań empirycznych*, Lublin-Przemyśl 2021. Do druku w 2025 roku w Siedlcach złożono tom pt. *Nazwy wartości w europejskich lingwokulturach. Raport z badań empirycznych*, red. Beata Żywicka, Siedlce.

▪ W ramach serii *Vertybės Lietuvių ir Lenkų pasaulėvaizdyje / Wartości w językowym obrazie świata Litwinów i Polaków* (red. K. Rutkowska, S. Niebrzegowska-Bartmińska) opublikowano tomy: t. 1, *Teorinės prielaidos ir interpretacijos / Problemy teoretyczne i interpretacje*, Vilnius–Liublinas 2020; t. 2, *Liaudiškasis, tautinis, daugiatautis ir daugiakultūris paveldas / Dziedzictwo ludowe, narodowe, wieloetniczne i wielokulturowe*, Vilnius–Liublinas 2021, t. 3, *Praeitis ir dabartis kalboje ir kultūroje / Przeszłość i współczesność w języku i kulturze*, Kraków–Vilnius 2022, t. 4, *Kulturowe aspekty tekstologii. Tekst – tekstem – kontekst*, red. Kristina Rutkowska, Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, Vilija Ragaišienė, Kraków–Vilnius 2024. W druku jest t. 5, *Badania nad kulturą regionu*, red. Krystyna Rutkowska, Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska, Vilija Ragaišienė, Kraków–Vilnius 2025.

▪ W 2021 zostały opublikowane dwa kolejne tomy **ukraińskiego słownika asocjacyjnego**:

Switłana Martinek, Witalij Mit'kow, Ukrajins'kyj asociatywnyj słownik, t. 3: Wid stymulu do reakciji, L'wiv: Wydawnictwo L'wiv 2021, 542 s. 29.

Switłana Martinek, Witalij Mit'kow, Ukrajins'kyj asociatywnyj słownik, t. 4: Wid stymulu do reakciji, L'wiv: Wydawnictwo L'wiv 2021, 646 s.

▪ **Z okazji 100. rocznicy urodzin Nikity Iljicza Tolstoja opublikowano tom materiałów zbiorowych: *Slovo i čelovek: k 100-letiju so dnia roždenija akademika Nikity Il'iča Tolstogo* / otv. red. S.M. Tolstaja, Moskva: Indrik 2023, 744 s., ilustr., mapy.**

Tom dedykowany jest pamięci akademika Nikity Iljicza Tolstoja (1923–1996) i zbiegł się w czasie z 100. rocznicą jego urodzin. Publikowane artykuły i wspomnienia należą do

współpracowników, studentów i naśladowców N.I. Tołstoja z wielu krajów świata: Rosji, Ukrainy, Białorusi, Czech, Bułgarii, Serbii, Słowenii, Austrii, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Francji, Kanady, Japonii. Artykuły obejmują szeroki zakres tematów i problemów, które interesowały N.I. Tołstoja i którym badacz ten poświęcił swoje prace (słowiańska leksykologia i semazjologia, dialektologia i geografia językowa, język starosłowiański, historia słowiańskich języków literackich i pisma, etnolingwistyka, folklor, starożytności słowiańskie, historia slawistyki). Jednym z działów są wspomnienia N.I. Tołstoja jako profesora Moskiewskiego Uniwersytetu Państwowego i organizatora poleskich wypraw etnolingwistycznych, które dla wielu ich uczestników były szkołą pracy terenowej i otwarciem drogi do nauki.

▪ **Monografie autorskie i współautorskie z zakresu etnolingwistyki:**

(a) pozycje autorskie:

Agapkina Tat'jana, Berezovič Elena L., Surikova Oles'ja, *Imena kamnej v zagovorah vostočnyh slavian*, Moskwa 2020, 73 s.

Belova Ol'ga V., Moroz Andrej B., Jasinskaja Marija V., *Slovo ustnoe i slovo pis'mennoe v jazyke etnokul'turnogo pogranic'ja*, Moskwa 2023, 440 s.

Berezovič Elena L., Kabakova Galina I., *Rossija i Francija: dialog jazykovyh stereotipov*, Moskwa, 59 s.

Lazić Konjik Ivana, Jelić Marian, *Leksika lirskih narodnih pesama (leksikološki, leksikografski i kulturološki aspekti). Elektronsko izdanje*, Sombor 2025, 556 s.

Niebrzegowska-Bartmińska Stanisława, *Definiowanie i profilowanie pojęć w (etno)lingwistyce*, Lublin 2020, 547 s.

Pajdzińska Anna, *Wiersz – złożony sens*, Lublin 2021, 270 s.

Pajdzińska Anna, *Interpretacja świata w języku i w tekście artystycznym*, Lublin 2023, 192s.

Pajdzińska Anna, *Człowiek i jego świat. Szkice językoznawcze*, Lublin 2024, 178 s.

Ristić Stana, Lazić Konjik Ivana, *Kognitivni pravac u srpskoj etnolingvistici – počeci razvoja i aktuelni problemi*, Beograd 2020, 403 s.

Surikova Oles'ja D., Tolstaja Svetlana M., *Pričitanija Severnogo kraja E.V. Barasova: Issledovanija i materialy k slovar'ju*, Moskwa 2024, 694 s.

Valodzina Taccijana, *Niameckija lekavyja zamovy: grupy, matyvy, belaruskija paraleli*, Minsk 2023, 344 s. + fot.

(b) tomy zbiorowe:

Horizonty kognitivně – kulturní lingvistiky III. Tělo a tělesnost v jazykových a kulturních konceptualizacích, ed. Irena Vaňková, Praha 2020, 245 s.

Kamien' v jazyke i kul'ture. Narodnaja mineralogija: leksika, sjužety, ritualy. Monografija, red. nacz.: E.L. Berezovič i A.V. Černyh, S.Ju Koroljova, I.I. Rusinova, V.S. Kučko, Sankt-Peterburg: Mamatov 2024, 440 s.

Leksykografija i leksykologij u svetlu aktuelnih problema. Zbornik naučnih radova, ured. S. Ristić, I. Lazić Konjik, Nenad Ivanović, Beograd 2021, 1170 s.

Vostočnoslavjanskije ètiologičeskie skazki skazki i legendy. Ėncikolpedičeskij slovar', red. Galina Kabakova, zestawili: Ol'ga V. Belova, Aleksandr' V. Gura, Galina I. Kabakova, Svetlana M. Tolstaja, Moskwa 2019, 480 s.

▪ **Monografie autorskie ((i znaczące artykuły) z zakresu aksjolingwistyki:**

Smetonienė Irena, Smetona Marius, Rutkovska Kristina, *Žemė. Motina. Duona. Monografija*, Vilnius 2021, 323 s.

Pazio-Wlazłowska Dorota, *Церковь в кругу ценностей: семья, традиция, патриотизм (по материалам интернет-портала «Российской газеты»*, Warszawa 2021.

Яворська Галина, *Дискурс війни (кілька методологічних питань, [w:] Мова і війна: динаміка мовної системи і мовна політика. Колективна монографія*, відп. ред. Б.М. Ажнюк. Київ, Видавничий дім Дмитра Бураго, 2024, с. 211-228.

▪ Od 2019 kontynuowano prace nad wydawanym w Lublinie *Słownikiem stereotypów i symboli ludowych*. Drukiem ukazały się kolejne części tomu II. *Rośliny* (koncepcja całości i redakcja J. Bartmiński, z-ca red. S. Niebrzegowska-Bartmińska, Lublin: **cz. 3: Kwiaty** (2019, 295 s.), **cz. 4: Zioła** (2019, 494 s.), **cz. 5: Drzewa owocowe i iglaste** (2020, 299 s.), **cz. 6: Drzewa liściaste** (2021, 430 s.), **cz. 7: Krzewy i krzewinki** (2022, 333 s.) oraz **t. III. Zwierzęta**, **cz. 1. Zwierzęta domowe** (koncepcja całości J. Bartmiński, red. S. Niebrzegowska-Bartmińska, zastępca red. K. Prorok, Lublin 2024, 629 s.).

W ramach programu realizowanego przez Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” zespół *Słownika stereotypów i symboli ludowych* prowadzi prace nad trzecim tomem SSiSL. Tytuł projektu: „Świat zwierząt w polszczyźnie ludowej i potocznej. Słownik etnolingwistyczny”. Umowa nr 0026/NPRH9/H11/88/2021 z dnia 1.06.2022 r. (kierownik: S. Niebrzegowska-Bartmińska).

V. Zaplanowane działania

1. Komisja Etnolingwistyczna przy MKS na XVII Międzynarodowy Kongres Sławistów zgłosiła blok tematyczny pod nazwą *Problemy leksykografii etnolingwistycznej*.

Referenci w bloku podejmą fundamentalne dla leksykografii etnolingwistycznej wątki problemowe zainicjowane przez twórców moskiewskiej i lubelskiej szkół etnolingwistycznych – prof. Nikitę Iljicza Tolstoja i prof. Jerzego Bartmińskiego. Wspólnym mianownikiem wszystkich wystąpień będzie teza o ścisłym związku (wzajemnym uzależnieniu) języka i kultury (koncepcja „lingwokultury”). Uczestnicy w liczbie 6 osób będą reprezentować 5 krajów (Polskę, Francję, Ukrainę, Czechy, Belgię); wypowiedzi zostaną przedstawione w 4 językach (polskim, rosyjskim, ukraińskim i czeskim). Wszystkie wystąpienia wzbogacone o głosy w dyskusji i dopracowane zostaną opublikowane na łamach rocznika „Etnolingwistyka. Problemy Języka i Kultury”. Osobą odpowiedzialną za organizację i przeprowadzenie bloku jest prof. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska (UMCS, Lublin, Polska).

W ramach bloku przewidywane są wystąpienia:

1. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska (UMCS Lublin, Polska), *Specyfika słowników etnolingwistycznych (kontekst kognitywny)*
2. Галина Кабакова (Сорбонна, Париж, Франция), *Н.И.Толстой и московская этнолингвистическая школа*
3. Галина Яворська (Київ, Україна), *Етнолінгвістическа словари в условиях изменения когнитивных ориентаций сообществ: что необходимо фиксировать и почему?*
4. Irena Vaňková, Veronika Vodrážková (UK, Praha), *Tělo v mysli, jazyce a kultuře: Lexikon českých somatických pojmů in spe*
5. Aleksey Yudin (Univ. Gent, Belgia), *Словарь фольклорной ономастики как вид этнолингвистического словаря*

2. Na najbliższe lata zaplanowano realizację kolejnych konceptów do *Leksykonu aksjologicznego Słowian i ich sąsiadów* (będą to hasła: ZDROWIE, DUSZA, SPRAWIEDLIWOŚĆ, OJCZYŻNA, PATRIOTYZM, SOLIDARNOŚĆ, TOLERANCJA i NARÓD). Gotowość do pracy w ramach konwersatorium Eurojos zgłosiło ponad 100 osób z 21 polskich i zagranicznych ośrodków naukowych.

3. Zgłoszono potrzebę zorganizowania II Międzynarodowego Kongresu Etnolingwistycznego.

4. Zaproponowano rozszerzenie powiązań etnolingwistyki z innymi dyscyplinami (np. prawoznawstwem). Tej kwestii zostanie poświęcone specjalne spotkanie członków KE.
5. Zwrócono uwagę na wagę badania rozwoju sławistyki w kontekście idei dekolonizacji – w szczególności możliwości wykorzystania języka i kultury jako narzędzi przeciwdziałania dyskryminacji.